

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ – ΕΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ
Εργαστήριο Βιομηχανικής και Ενεργειακής Οικονομίας
Ηρώων Πολυτεχνείου 9, Πολυτεχνειούπολη
Ζωγράφου 157 80, Αθήνα,
2107723254, 2107721737, 2107723295

Ερευνητικό Έργο: NETonKIE, Κωδικός: HFRI-FM17-3087

**«Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ (1984-2018) ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ
ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΝΤΑΣΕΩΣ ΓΝΩΣΗΣ»**

Παραδοτέο Π.5.3

«Π.5.3: 2^ο Κείμενο Πολιτικής (2nd Policy Brief)»

Αθήνα, Οκτώβριος 2022

Αναθέτουσα Αρχή

ΕΛΙΔΕΚ
Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας

2^ο Κείμενο Πολιτικής του ερευνητικού έργου NETonKIE

Στο Παραδοτέο αυτό διατυπώνονται προτάσεις πολιτικής που αφορούν τη συμμετοχή των νέων επιχειρήσεων στα ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα, οι οποίες έχουν προκύψει από τα ευρήματα του ερευνητικού έργου NETonKIE, και ιδιαίτερα του Πακέτου Εργασίας 5 που εστιάζει στη διερεύνηση της επίδρασης των ευρωπαϊκών ερευνητικών προγραμμάτων στην επιχειρηματικότητα έντασης γνώσης στην Ελλάδα.

Οι προτάσεις πολιτικής είναι διαμορφωμένες σε δύο άξονες. Ο πρώτος άξονας προτάσεων στοχεύει στην αύξηση της συμμετοχής των νέων ελληνικών επιχειρήσεων στα Προγράμματα-Πλαίσιο (ΠΠ), και ο δεύτερος άξονας στην ενίσχυση των ωφελειών που αυτές αποκομίζουν από τη συμμετοχή τους αυτή. Επίσης, ένα μέρος των προτάσεων αφορά τους εθνικούς φορείς πολιτικής ενώ ένα άλλο μέρος την άσκηση πολιτικής σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

1. Αύξηση της συμμετοχής των νέων ελληνικών επιχειρήσεων στα Προγράμματα-Πλαίσιο

Σε γενικές γραμμές, οι νέες ελληνικές επιχειρήσεις αποκομίζουν σημαντικό όφελος από τη συμμετοχή τους στα ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα και στα συνεργατικά δίκτυα που διαμορφώνονται μέσω των προγραμμάτων αυτών. Για τον λόγο αυτό, είναι πολύ χρήσιμο να ληφθούν μέτρα για την περαιτέρω ενίσχυση αυτής της συμμετοχής, και ιδιαίτερα των νέων επιχειρήσεων που χαρακτηρίζονται από μικρότερη ή μηδενική συμμετοχή, καθώς όπως φάνηκε και από την εμπειρική έρευνα που διεξήχθη στο πλαίσιο του Πακέτου Εργασίας 5 (βλέπε Παραδοτέο 5.2), ένας σχετικά μικρός αριθμός νέων επιχειρήσεων έχει συμμετοχή σε περισσότερα από δύο έργα, και ένας ακόμα μικρότερος αριθμός σε περισσότερα από 5 έργα των ΠΠ.

Προς την κατεύθυνση αυτή, είναι σημαντικό να παρέχονται υπηρεσίες δικτύωσης, υπηρεσίες συμβουλευτικής και διαχειριστικής υποστήριξης, καθώς και χρηματική στήριξη στις νέες επιχειρήσεις, μέσω της δημιουργίας νέων ή της ενδυνάμωσης υφιστάμενων σχετικών μηχανισμών. Ιδιαίτερα κρίσιμο είναι να επωφελούνται από τέτοιου είδους υπηρεσίες οι νέες επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν επαρκή δικτύωση και ανθρώπινους πόρους, ώστε να έχουν την ικανότητα να εισέρχονται με συστηματικό τρόπο σε νέες προτάσεις οι οποίες τελικά θα οδηγήσουν και σε νέα ερευνητικά έργα.

Αναλυτικότερα, σε εθνικό επίπεδο έχει ιδιαίτερη αξία η παροχή υποστήριξης στις νέες επιχειρήσεις για την εύρεση πιθανών εταίρων – τόσο ελληνικών όσο και από άλλες χώρες - με σκοπό τη διερεύνηση της συγκρότησης κοινοπραξιών για την υποβολή προτάσεων. Στο πλαίσιο αυτό, μπορεί να έχει χρησιμότητα η συστηματική καταγραφή - και ως εκ τούτου η δυνατότητα αναζήτησής τους από δυνητικούς εταίρους - των νέων επιχειρήσεων και των βασικών τους χαρακτηριστικών, οι οποίες συμμετέχουν ήδη ή επιθυμούν να συμμετάσχουν στα έργα των ευρωπαϊκών ερευνητικών προγραμμάτων. Επίσης, τα μέτρα που μπορούν να εφαρμοστούν προς αυτή την κατεύθυνση, μπορούν να δράσουν σε συνέργεια και με αντίστοιχους μηχανισμούς που υφίστανται ήδη σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επιπροσθέτως, είναι σημαντικό για τις νέες επιχειρήσεις που επιθυμούν να εισέρχονται σε κοινοπραξίες για την υποβολή προτάσεων, να παρέχονται σε αυτές υπηρεσίες διαχειριστικής υποστήριξης και άλλες συμβουλευτικές υπηρεσίες, ούτως ώστε να απαλλάσσονται από μεγάλο μέρος του κόστους που σχετίζεται με τις γραφειοκρατικές διαδικασίες, και επομένως να μπορούν να αφιερώνονται στη διαμόρφωση και συγγραφή του ουσιαστικού περιεχομένου των προτάσεων που συνυποβάλλουν.

Ιδιαίτερα ωφέλιμη θα ήταν και η χρηματική υποστήριξη των νέων επιχειρήσεων ανά πρόταση στην οποία εισέρχονται μέσω διαφόρων μορφών (π.χ. επιχορηγήσεις, δάνεια με ευνοϊκούς όρους). Η χρηματοδότηση αυτή θα μπορούσε να αξιοποιείται για δραστηριότητες όπως η παροχή υποστήριξης από συμβουλευτικές εταιρείες πάνω στην υποβολή των προτάσεων, η πραγματοποίηση ταξιδιών για συναντήσεις προετοιμασίας των προτάσεων ή και η απασχόληση από αυτές εργαζομένων με εμπειρία και τεχνογνωσία στο πεδίο της υποβολής προτάσεων σε ευρωπαϊκά ερευνητικά έργα. Πέραν των παραπάνω, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η διαθεσιμότητα προσωπικού με ερευνητική εμπειρία και δεξιότητες επηρεάζει άμεσα την ικανότητα των επιχειρήσεων αυτών να συμμετέχουν σε τέτοιου είδους έργα, προτείνεται η χρηματοδότησή τους για την απόκτηση πρόσθετων εργαζομένων με τέτοια χαρακτηριστικά, γεγονός που θα ενισχύσει και γενικότερα την ερευνητική-τεχνολογική ικανότητά τους.

2. Ενίσχυση των ωφελειών των νέων ελληνικών επιχειρήσεων από τη συμμετοχή στα ευρωπαϊκά ερευνητικά έργα

Όπως προέκυψε από την εμπειρική έρευνα, έχει ιδιαίτερη αξία για τις νέες επιχειρήσεις να οδηγηθούν στην ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων/υπηρεσιών μέσω των ευρωπαϊκών ερευνητικών έργων, τα οποία να μπορούν να τα αξιοποιήσουν εμπορικά και να τα εισαγάγουν στην αγορά σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα. Για τον σκοπό αυτό, ενδείκνυται να υποστηριχθούν ώστε να έρθουν σε επαφή με δυνητικούς χρήστες των καινοτομιών που έχουν αναπτύξει (π.χ. φορείς του δημόσιου τομέα όπως νοσοκομεία) με στόχο να υπάρξει η κατάλληλη αλληλεπίδραση μαζί τους και να λάβουν το απαραίτητο feedback ώστε το νέο προϊόν/υπηρεσία να καταστεί λειτουργικό/η. Στο πλαίσιο αυτό, θα ήταν χρήσιμο να χρηματοδοτηθούν έργα σε εθνικό επίπεδο με αντικείμενο την πιλοτική εφαρμογή των καινοτομιών αυτών σε τελικούς χρήστες (δημόσιους οργανισμούς, επιχειρήσεις, κοινωνικούς φορείς κ.ά.), οι οποίοι στη συνέχεια μπορούν να αποτελέσουν και τους πρώτους χρήστες-πελάτες των καινοτόμων προϊόντων-υπηρεσιών των επιχειρήσεων. Επιπροσθέτως, μηχανισμοί διαμεσολάβησης όπως τα Γραφεία Μεταφοράς Τεχνολογίας, τα Κέντρα Ικανοτήτων και οι Κόμβοι Καινοτομίας μπορούν να παίξουν καταλυτικό ρόλο σε αυτό το ζήτημα. Πέραν αυτών, η ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας μέσω των ευρωπαϊκών ερευνητικών προγραμμάτων μπορεί να διευκολυνθεί από την ενδυνάμωση του πλαισίου και των μηχανισμών δημιουργίας εταιρειών τεχνοβλαστών (spin-offs) που αξιοποιούν τα ερευνητικά αποτελέσματα των ευρωπαϊκών έργων.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, στο πλαίσιο του Προγράμματος Horizon 2020 έγιναν σημαντικά βήματα για την αύξηση της συμμετοχής των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στα έργα που χρηματοδότησε. Παρ' όλα αυτά, θα πρέπει να δοθεί ακόμα μεγαλύτερη έμφαση στην ενίσχυση της συμμετοχής των νέων επιχειρήσεων στα ευρωπαϊκά ερευνητικά έργα και στην άντληση οφέλους από αυτά

σε όρους καινοτομικής και επιχειρηματικής ανάπτυξης. Για παράδειγμα, ενδείκνυται η διάθεση μεγαλύτερης χρηματοδότησης για έργα τύπου FTI (Fast Track to Innovation) στα οποία συμμετέχουν κατά κύριο λόγο επιχειρήσεις, και τα οποία έχουν ως στόχο να φέρουν πιο κοντά στην αγορά σημαντικές καινοτομίες υψηλής τεχνολογικής ωριμότητας (TRL 7-9) που οι ίδιες οι επιχειρήσεις έχουν αναπτύξει.

Επιπροσθέτως, θα ήταν ιδιαίτερα ωφέλιμο να χρηματοδοτηθεί και σε ευρωπαϊκό επίπεδο η πιλοτική εφαρμογή σε τελικούς χρήστες των καινοτομιών που οι νέες επιχειρήσεις έχουν αναπτύξει. Προς την κατεύθυνση αυτή, μπορούν να συγκροτούνται σχήματα όπου θα συμμετέχουν διαφορετικοί φορείς-χρήστες και ένα οικοσύστημα τέτοιων επιχειρήσεων. Την ίδια στιγμή, η ύπαρξη ενός οργανωμένου μηχανισμού προσέλκυσης ιδιωτικών κεφαλαίων (π.χ. κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών) για την πραγματοποίηση επενδύσεων σε αυτές τις επιχειρήσεις, θα συνεισέφερε στην εξασφάλιση σημαντικής χρηματοδότησης για τη διάχυση και εκτεταμένη εμπορική αξιοποίηση των καινοτομιών που έχουν αναπτύξει.

Επίσης, εξ' αιτίας της κρισιμότητας που έχει το ζήτημα των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας για τα οικονομικά οφέλη που μπορεί να αντλήσει ο κάθε εταίρος ενός έργου, αυτά θα πρέπει ορίζονται σαφώς πριν την έναρξή του, δηλαδή κατά τη φάση διαμόρφωσης της πρότασης ή του Grant Agreement. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα παροχής συμβουλευτικής υποστήριξης πάνω σε αυτό το πεδίο στις νέες επιχειρήσεις που το επιθυμούν από εθνικούς ή/και ευρωπαϊκούς φορείς. Δηλαδή, σκοπός θα πρέπει να είναι οι νέες μικρές επιχειρήσεις να μην βρίσκονται σε μειονεκτική θέση σε σχέση με τις μεγάλες επιχειρήσεις, οι οποίες διαθέτουν τους πόρους (νομικούς συμβούλους κ.λπ.) και την εμπειρία να διαχειρίζονται καλύτερα τα ζητήματα αυτά. Πέραν των παραπάνω, ενδείκνυται να προωθούνται και πρακτικές ανοιχτής καινοτομίας στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών ερευνητικών έργων, αναλόγως και του τεχνολογικού πεδίου στο οποίο εντάσσονται, καθώς με αυτόν τον τρόπο μπορούν να δημιουργηθούν σημαντικές ευκαιρίες για τις νέες επιχειρήσεις έντασης γνώσης που συμμετέχουν σε αυτά.

Τέλος, θα μπορούσε να διεξαχθεί έρευνα στις νέες ελληνικές επιχειρήσεις που έχουν ήδη ή θα επιθυμούσαν να έχουν συμμετοχή σε ευρωπαϊκά ερευνητικά έργα, με στόχο την διερεύνηση του είδους και των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών των μέτρων πολιτικής που θα ήταν πιο κατάλληλα να εφαρμοστούν.